

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ἐν τοῖς προηγουμένοις ὁμιλοῦντες περὶ ὀργανώσεως τῆς κοινωνίας ὠρίσμεν αὐτὴν ὡς ἔνταξιν τῶν μελῶν ἐκάστης ομάδος εἰς τινα θέσιν, ἵνα ταῦτα γίνωσκιν ὄργανα πρὸς καρποφόρον καὶ ταχεῖαν ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ομάδος. Τάξις τις φοιτητῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἢ ὁμάς περιπατητῶν ἐν τῷ Ζαπτεῖῳ δὲν εἶναι ὠργανωμένοι ομάδες, ἐνῶ ἐν σωματεῖον, εἰς σύλλογος μὲ τὸν πρόεδρόν του, τὸν ταμίαν καὶ τὸν γραμματέα του, εἰς λόγος στρατιωτῶν μὲ τοὺς ἀξιωματικούς του, ἀρχηγούς του, στρατηγούς του κ.λ.π. μὲ τὴν θέσιν τοῦ ἔργου ἐκάστου ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένην, εἶναι ὠργανωμένη ὁμάς. Ἡ ὁμαδικὴ ἐνέργεια ἂν εἶναι ὠργανωμένη μὲ ἀρχηγὸν καὶ καταλλήλους ὁδηγούς, ἐπιφέρει περισσότερα ἀποτελέσματα, εἴτε συνειδητῶς εἴτε καὶ ἀσυνειδητῶς ἐνεργούντων τῶν μελῶν.

Αἱ διάφοροι ομάδες πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν καὶ πρόοδόν των ὀργανοῦνται εἰς ὀργανώσεις ὀλιγοχρονίους ἢ διαρκεῖς καὶ μονίμους. Καὶ αἱ μὲν πρῶται εἶναι οἱ διάφοροι σύλλογοι, τὰ διάφορα σωματεῖα, ἐταιρεῖαι κ.λ.π. αἵτινες ἰδρύονται καὶ δύνανται ἀργὰ ἢ γρήγορα νὰ διαλυθῶσιν, αἱ δεύτεραι ὁμως ὀργανώσεις διαρκοῦσιν ἐπὶ περισσότερον χρόνον καὶ καλοῦνται **κοινωνικά ἰδρύματα**. Ὡστε λέγοντες κοινωνικά ἰδρύματα νοοῦμεν ομάδας ὠργανωμένας, αἵτινες ὑφίστανται ἐπὶ μακρὸν πρὸς πλήρωσιν θεμελιωδῶν ἀναγκῶν τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Αἱ κοινωνικαὶ ὁμως ὀργανώσεις καὶ τὰ κοινωνικά ἰδρύματα διαφέρουσι μεταξὺ των. Διότι αἱ ὀργανώσεις εἶναι μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ἐξυπηρετεῖται ὁ σκοπὸς τοῦ ἰδρύματος. Τὰ ἄτομα, ὡς ὁ Maciver λέγει, ἀνήκουσιν εἰς τὰς κοινωνικὰς ὀργανώσεις καὶ ὄχι εἰς τὰ κοινωνικά ἰδρύματα.

Τὰ ἄτομα δὲ τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὰς ὀργανώσεις αὐτὰς ἐπιδιώκουσι τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τοῦ ἰδρύματος. Οὕτως ἡ ἐκκλησία εἶναι ὠργανωμένη ὁμάς μὲ ἔθιμα, σύστημα πίστεων, δογμάτων καὶ κανονισμῶν, ἐξυπηρετοῦσα τὴν θρησκείαν, ἥτις εἶναι τὸ ἴδρυμα, ὁμοίως μία τράπεζα, ἐν σωματεῖον, μία ἐργατικὴ ἐνωσις εἶναι ομάδες ὠργανωμένοι, ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἰδρύματος, ὅπερ εἶναι ἡ **περιοσία**.

Αἱ ὠργανωμένοι δηλ. ομάδες εἶναι προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς ἰδρύματος, καίτοι πᾶσαι αἱ ὠργανωμένοι ομάδες δὲν ἀναφέρονται εἰς ἰδρύματα. Τὰ κοινωνικά ἰδρύματα προέρχονται ἐκ τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν προσπαθειῶν, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ πόθου τῆς ὁμαδικῆς ζωῆς καὶ κατευθύν-

ΠΙΝΑΞ 1.

ΙΑΡΥΜΑΤΑ

Στοιχεία Ιδρυμάτων	Οικογένεια	Πολιτεία	Ἐκκλησία	Βιομηχανία
1) Σκακοί τοῦ Ἰδρυματος	Ἀξίησις τοῦ γένους, ἀνύψωσις τῆς κοινωνίας κ.λ.π.	Ἀσφάλεια, πρῶστασία.	Ἀποκατάστασις σήμερῶν σχέσεων μετὰ τοῦ Θεοῦ.	Ἀξίησις εισοδήματος κ.λ.π. Φιλανθρωπία, ἐνημέρωσις, ἰσομία, συνεργασία.
2) Τρόποι συμπεριφορᾶς ἢ ἐκδηλώσεως.	Ἐρως, ἀγάπη, ἀφοσίωσις, σεβασμὸς καὶ νομιμοφροσύνη.	Ἀφοσίωσις, νομιμοφροσύνη, σεβασμὸς, ἴστοραγῆ.	Σεβασμὸς, φόβος, ἀγάπη.	Σῆμα καταθέσεως, ἐμβήματα, διαφημίσεις.
3) Συμβολικά γνωρίσματα.	Ἀρραβῶν, οἰκογενειακά σμβόλα κ.λ.π.	Σημεία, σφραγίς, ἐμβήματα στολῆ κ.λ.π.	Σταυρὸς, εἰκὼν, ἱερὸν, Ἅγια Τράπεζα, ἴκηνοι κ.λ.π.	Ἐργαστήρια, καταστήματα, πλοῖα σιδηροδρομοῦ, μηχαναὶ.
4) Χρησιμοθηρικά χάρακτιριστικά.	Οἰκία, ἔπιπλα κ.λ.π.	Δημόσια κτίρια, δημόσια ἔργα.	Ναὸς, στασίδια, ἐκκλησιαστικὰ σκευῆ. Εὐαγγέλιον, Ἀπόστολος.	Συμβόλαια, σύμφωνα, συνεταιρισμοί, ἄδεια.
5) Προφορικὴ ἢ γραπτὴ παράδοσις.	Ἄδεια γάμου, γενεολογία, ἦθη κ.λ.π. κ. λ. π.	Σύνταγμα, συνθήκαι, νόμοι, ἱστορία κ. λ. π.	Ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις.	

Ε.Υ.Ε. της Κ.τ.Π.
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

νον συστηματικῶς τὰς διαθέσεις, τὴν συμπεριφορὰν, τὰς ἐπιστήμας, μηχανὰς καὶ σύμβολα καὶ ἰδέας εἰς τὸ πλεῖστον τοῦ κοινωνικοῦ βίου, μεταβιβάζοντα ταῦτα εἰς τὰς ἐπομένας γενεάς.

Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ κοινωνικῆς κληρονομίας καὶ οὐχὶ βιολογικῆς, τῆς μεταβιβαζομένης καὶ ἐγκαθισταμένης εἰς τὰς ἐπομένας γενεάς, ἐξαρτᾶται ἡ διαιώνισις καὶ τὸ παραμόνιμον τῶν ἰδρυμάτων.

Σημειωτέον δὲ ὅτι περὶ ἰδρυμάτων πραγματεύεται ὄχι μόνον ἡ Κοινωνιολογία, ἀλλὰ καὶ ἡ Ψυχολογία, διακρίνουσα τὴν κοινωνικῶς μεταδιδομένην καὶ κοινωνικῶς ἐπιδοκιμαζομένην διαγωγὴν ἀπὸ ἐκείνην ἣτις δύναται νὰ ἐξετασθῆ ἄνευ ἀναφορᾶς πρὸς τὴν κοινωνίαν, ὡς τὸ ἔνστικτον, ἡ ἔξις, ἡ ἔξ ὑποκαταστάσεως ἀνακλαστικὴ κίνησις. Ὡσαύτως καὶ ἡ φιλοσοφία περὶ ἰδρυμάτων ὁμιλεῖ, ὅταν διακρίνη τὰς ἱστορικὰς μορφὰς ἀπὸ τῶν ἀχρόνων καὶ μεταφυσικῶν ἀπόψεων τῶν ἰδεῶν τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς.

Χαρακτηριστικὰ τῶν Ἰδρυμάτων. Τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα ἔχουσι τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: 1) Λειτουργοῦν ὡς μονάδες τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ συστήματος μιᾶς χώρας, ἢ εἰς αὐτὰ δ' ἔνταξις ἐκάστου ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὸν κύριον ὄρον τῆς προόδου τοῦ ἰδρύματος καὶ τῆς ὅλης κοινωνίας. 2) Τὰ ἰδρύματα διαρκοῦσιν ἐπὶ μακρὸν ὁπωσδήποτε χρόνον, τινὰ δὲ καὶ ἀπὸ αἰῶνων, ὡς ἡ Ὀρθόδοξος ἐκκλησία. 3) Τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα εἶναι συντηρητικὰ ὡς πρὸς τὴν συνοχὴν καὶ τὴν μεταβολὴν των, μεταβολαὶ ὅμως εἰς ἓν ἐκ τῶν ἰδρυμάτων ἔχουσιν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῶν. 4) Τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα προϋποθέτουσι τὴν ὑπαρξίν ἀντικειμένων πολιτισμοῦ ὠφελμιστικῆς ἀξίας, οἰκήματα, κτίρια, μηχανήματα, ὄργανα κ.λ.π.

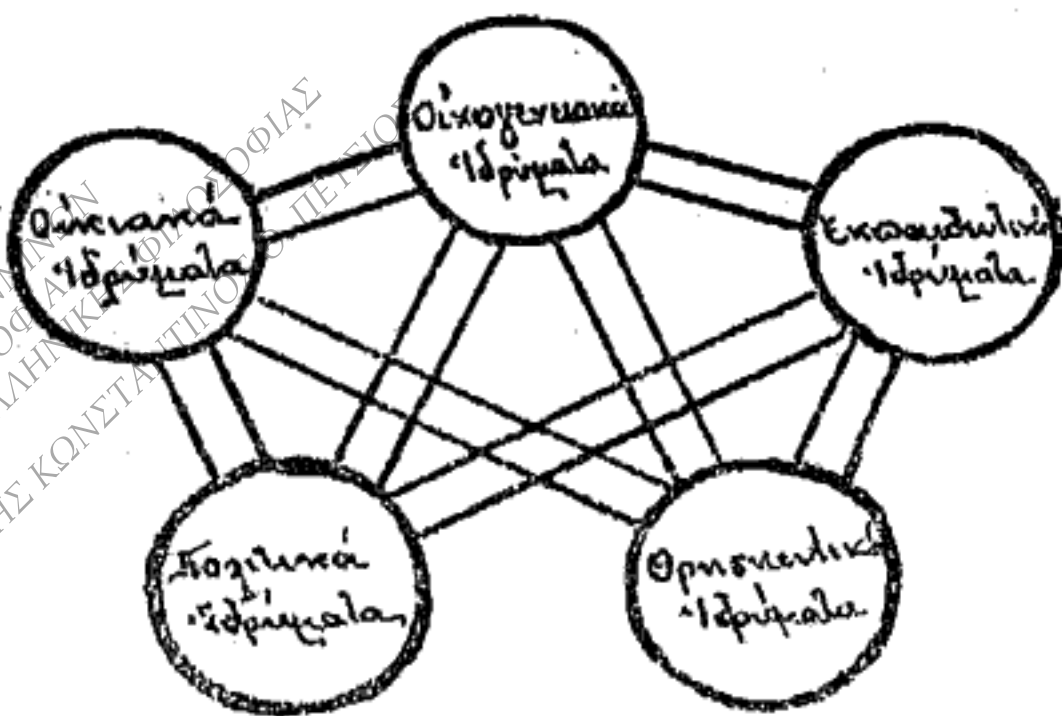
Ἡ μορφή πάντων τούτων καὶ ἡ χρῆσις προσαρμόζεται εἰς τὸν τρόπον λειτουργίας τοῦ ἰδρύματος. Οὕτως ὁ καθρέπτης παρ' ἡμῖν χρησιμεύει πρὸς κατοπτρισμὸν καὶ πρὸς στολισμὸν τῆς αἰθούσης μας, ἐντὸς τοῦ Ἰαπωνικοῦ ὅμως ναοῦ εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἡλίου. Ἄλλ' ἐνίοτε ὁ τρόπος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καθορίζει τὴν μορφήν τοῦ ἰδρύματος· οὕτως ὅταν λαὸς τις ἐκ νομαδικοῦ γίνεται ἀγροτικὸς (Ἰσραηλίται) ἡ μορφή τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ τῶν πατέρων του μεταβάλλεται. 5) Σύμβολα χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ ἰδρύματος, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ του, ὁ Σταυρὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁ γρόνθος ὑπὸ τοῦ μπολσεβικισμοῦ. 6) Πᾶν ἰδρυμα ἔχει παράδοσιν γραπτὴν ἢ προφορικὴν, ἣτις περιλαμβάνει τοὺς σκοπούς, τὰς διαθέσεις καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν μελῶν μὲ τάσεις πρὸς μόνιμον σταθεροποίησιν αὐτῆς.

2. Ἀλληλεξάρτησις τῶν κοινωνικῶν ἰδρυμάτων.

Τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα εὗρισκονται εἰς ἐπαφὴν καὶ ἀμοιβαίαν σχέσιν, ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ἐπιδρῶντος ἐπὶ τὰ ἄλλα. Μεταβολὴ δὲ τοῦ ἑνὸς ἀναπο-

φείκτως φέρει μεταβολήν τινά καὶ εἰς τὰ ἄλλα.

2. Ἡ ἀμοιβαία σχέσις τῶν ἰδρυμάτων.

Ἡ σχέσις τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ἰδρυμάτων ἐμφαίνεται σαφέστερον εἰς τὸν πίνακα 1 (κατὰ CHAPIN) σ. 134.

3. Λειτουργία τῶν κοινωνικῶν ἰδρυμάτων.

Ἐκαστον τῶν ἰδρυμάτων ἔχει καθορισμένον σκοπόν, ἡ ἀξία τοῦ ὁποῖου διὰ τὴν κοινωνίαν υπολογίζεται ἐκ τῆς ὀργανώσεως τῆς λειτουργίας του καὶ τῆς ἐπαρκείας αὐτοῦ. Ὡστε τὰ ἰδρύματα ἔχουν ἀξίαν ἐφ' ὅσον ὀργανοῦσι καὶ κατευθύνουσιν ὠρισμένας ἐνεργείας πρὸς ἐξυπηρέτησιν κοινωνικῶν σκοπῶν ἄνευ τούτου οὐδὲν ἶδρυμα ἔχει λόγον ὑπάρξεως.

Πῶς διατηρεῖται μονίμως ἡ κοινωνία, ἐν ἰδρυμα ἢ μία ὁμάς ;

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς λ.χ. ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀλλάσσει, τῶν μελῶν του ἀποχωροῦντων καὶ ἀντικαθιστωμένων. Πῶς συμβαίνει ἡ ἔννοια αὐτοῦ, πᾶν δ,τι νοοῦμεν μὲ τὴν φράσιν αὐτήν, νὰ μὴ ἀλλάσῃ, ἢ πῶς συμβαίνει πᾶν δ,τι νοοῦμεν μὲ τὴν φράσιν «ἑλληνικὸν ἔθνος», ἢ ἐθνικὴ Τράπεζα, ἢ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, νὰ μὴ ἀλλάσσωσι;

Πῶς συμβαίνει νὰ θεωρῶμεν αὐτὰ πάντοτε τὰ ἴδια πρὸς τὰ ἐφιστάμενα ἀπὸ δεκάδων ἢ ἑκατοντάδων ἐτῶν καίτοι οὐδὲ ἐν μέλος των σήμερον ὑπάρχει ἐν τῇ ζωῇ; Ἴσ' εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ἐνώνει τὰ παρόντα καὶ ζῶντα καὶ ἐνεργοῦντα μέλη κοινωνίας τινὸς ἢ ὁμάδος, ἥτις ζῇ σήμερον, πρὸς τὰς ἀπελθούσας; τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ δίδει συνέχειαν εἰς τὴν ἐνότητά των καὶ αἰωνιότητα ;

α) Τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῆς συνεχείας τῆς ἐνότητος εἰς τε τὴν ὁμάδα καὶ τὸ Κοινωνικὸν ἶδρυμα εἶναι ἡ συνέχεια τοῦ τόπου, τοῦ χώρου, τοῦ περιβάλλοντος ὅπου ἡ ὁμάς ζῇ. Ἡ διατήρησις τοῦ Ἔθνους, τῆς πόλεως, μιᾶς ὀργανώσεως δεφείλουσι τὴν ἐνότητά των πρῶτον καὶ κυρίως εἰς τὸν χώ-

ρον, εἰς τὸν ὁποῖον συζῶσι τὰ μέλη αὐτῶν. Βεβαίως ὁ χῶρος δὲν εἶναι πάντοτε ἀπαράβατος ὄρος καὶ προϋπόθεσις τῆς συνεχείας ταύτης, διότι δλόκληρα ἑκατομμύρια λαῶν ἐκ Μ. Ἀσίας προσφυγόντων εἰς Ἑλλάδα τῷ 1922 ἑξακολουθοῦν νὰ διατηροῦν τὴν ἐνότητά των, διότι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνότης εἶναι ψυχικὴ καὶ ὁ ψυχικὸς οὗτος παράγων εἶναι ἐκείνος ὅστις κόμνει τὸν χῶρον ὑπόβαθρον τῆς ἐνότητος. Καὶ ἂν ἀκόμη δ' ἐκλείπη ὁ παράγων οὗτος τοῦ χώρου, πάλιν ἡ ἰδέα τοῦ συμπατριώτου τοῦ «συγχωριανοῦ» ἑξακολουθεῖ νὰ ἐπιδρῶ καὶ κάποτε περισσότερο ὡς εἰς τοὺς ἐν τῇ ξενητείᾳ Ἕλληνας διὰ τὴν περαιτέρω συνέχειαν τῆς ομάδος, τῆς κοινωνίας, τοῦ Ἔθνους, Ὁ χ ῶ ρ ο ς ἐπομένως εἶναι παράγων ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἐπιδρῶν εἰς τὴν συνοχὴν καὶ διάρκειαν μιᾶς ομάδος.

β) **Συνέχεια λόγῳ συγγενείας ἐξ αἵματος.** Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν προηγούμενον παράγοντα τῆς συνεχείας καὶ διατηρήσεως ομάδος τινός, εἶναι ὁ φυσιολογικός, ἢ ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος συγγενεία. Πλὴν καὶ οὗτος πολλάκις δὲν εἶναι ἐπαρκής. Πρὸς κοινωνικὴν ἔνωσιν χρειάζονται καὶ ὁ πρῶτος παράγων, ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας καταγωγή. Διὰ τοῦτο σήμερον οἱ Σιωνισταὶ λ.χ. Ἑβραῖοι ἐπιζητοῦσι πρὸς ἔνωσιν τῆς διεσπαρμένης φυλῆς των νὰ προσθέσωσι παρὰ τὸν παράγοντα τῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος συγγενείας καὶ τὸν παράγοντα τῆς καταγωγῆς, ἰδρύνοντες τὴν Νέαν Σιών ἐν Ἱερουσαλήμ. Πάντως ὁ ἐξ αἵματος παράγων εἶναι ἰσχυρότερος τῶν ἄλλων καὶ ὅταν οἱ ἄλλοι ἀποτυγχάνωσι, ἐπίκλησις γίνεται τοῦ «τὸ αὐτὸ αἷμα σφύζει εἰς τὰς φλέβας». Εἶναι δ' ὁ παράγων οὗτος σπουδαιότατος καὶ δι' ἄλλον λόγον, διότι οἱ ἄλλοι, ὡς ὁ τοῦ χώρου, ὅταν ἀπομακρυνθῇ τις, οὐδεμίαν ἔχει ἄμεσον μετ' αὐτοῦ σχέσιν, ὦν χωρισμένος, ἐνῶ ἡ διὰ τοῦ αἵματος συνέχεια, συνεχῶς ἑξακολουθεῖ καὶ δὲν τελεῖται σήμερον διὰ νὰ σταματήσῃ αὔριον, διότι εἰς πᾶσαν ὥραν ἀποθνήσκουσι μέλη, πλὴν εἰς πᾶσαν ὥραν γεινῶνται ἄλλα, παρὰ δὲ τὴν μεταβολὴν ταύτην ἡ ὁμάς φαίνεται ἐνοποιημένη, ὡς ἂν ἦτο ἐν ὀργανικὸν σῶμα.

γ) **Ἡ συνέχεια καὶ διαιωνίσις τῆς ομάδος ἢ τοῦ ἰδρυμάτος διὰ συμμετοχῆς εἰς ἓν ἰδρυμα ἢ εἰς μίαν ομάδα.** Ἡ εἴσοδος λ.χ. εἰς τὸν κληρικόν, ἱερατικόν κόσμον δι' αἰρέσεως καὶ χειροτονίας νέων μελῶν εἶναι στερεὰ καὶ διαρκής, διότι ὑπάρχουν πλεῖστα πρόσωπα ζῶντα καὶ μεγαλύτερα πρὸς μῆσιν καὶ εἰσαγωγὴν τῶν νεοφύτων εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς μεθόδους τῆς ἐργασίας. Οὕτω διαιωνίζεται ἡ ὁμάς αὕτη, ὡς διαιωνίζονται παρόμοιαι ἄλλαι ομάδες μαθητευομένων τεχνιτῶν, οἵτινες μανθάνουσι μίαν τέχνην παρὰ τινὲς ἐμπειρῶ τεχνίτη καὶ ἀποχωρίζονται αὐτοῦ, μόνον ἐφ' ὅσον μάθωσι τοῦ σωματείου τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς μεθόδους ἐργασίας.

δ) **Ἡ συνέχεια διὰ προσεγγίσεως πρὸς τὸν ἀρχηγόν.** Ὡς αἱ μέλισσαι κατορθοῦσι θαύματα καὶ συνέχονται ἐν τῇ ἐργασίᾳ, (χρησιμοποιοῦσαι τὴν βασίλισσάν των ὡς κέντρον λειτουργίας καὶ ὡς περὶ ἥλιον στρέφονται ἀντιδρῶσαι ἀμοιβαίως πρὸς αὐτήν) ὅταν δ' αὕτη

ἐκλείψη, διαλύονται εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, οὕτω καὶ τὰ μέλη μιᾶς ὁμάδος, ὅταν δὲν εὐρίσκωσι συνοχὴν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των, διαλύονται, ἐνῶ ἀντιθέτως τὰ εὐρισκόμενα εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ διατηροῦσι τὴν ἐνότητά των καὶ διαιωνίζονται.

Ἡ ἐπαφὴ λοιπὸν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ εἶναι ἄλλος παράγων διαιωνίσεως τῆς ὁμάδος.

ε) Ἡ συνέχεια δ' ὑλικῶν συμβολῶν. Ἡ παροχὴ μεταλλίων, πολεμικῶν σταυρῶν, παρασήμων καὶ βραβείων, μεταδιδομένη εἰς ὁμάδας νικῶσας, ἀντανακλᾷ οὐ μόνον ἐπὶ τοὺς νικητὰς καὶ βραβευομένους, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀπογόνους. Οὕτως ἡ διατήρησις πολεμικῆς τινος σημαίας, ἐνὸς ναοῦ, ὡς ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος διὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἦτο καὶ εἶναι ἐνωτικὸς κρίκος τῶν ἰδανικῶν, πόθων, ἐπιδιώξεων, καὶ τάσεων ὠρισμένων ὁμάδων ἢ λαῶν ἢ ἀπώλεια τῶν ὁποίων ἐπιφέρει καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν λαῶν τούτων.

ς) Ἡ συνέχεια τῆς ὁμαδικῆς ἐνότητος τελεῖται δ' ἀπονομῆς τιμῶν εἰς ἀντιπροσώπους τῶν ὁμάδων, κατὰ μείζονα ὅμως λόγον ἢ συνέχεια κοινωνίας τινὸς τελεῖται διὰ τῆς στενῆς ὀργανώσεως αὐτῆς, τῆς ἐνώσεώς της ἐναντίον ξενικῶν ἐπιδρομῶν, δι' ὀργανωμένου καὶ τελείως ἡσκημένου στρατοῦ, ὡς καὶ ὁ στρατὸς διὰ τῶν ἡσκημένων ἀξιωματικῶν ἢ τὰ πολιτικὰ κόμματα διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ σώματα.

Δι' ὅλων τούτων τῶν μέσων διατηρεῖται ἡ ἐνότης τῶν ὁμάδων καὶ ἰδρυμάτων καὶ συνεχίζεται, παρὰ τὴν πάροδον καὶ ἀποχώρησιν τῶν μελῶν αὐτῶν, εἴτε λόγῳ θανάτου, εἴτε λόγῳ ἀπομακρύνσεώς των.

Κρίσις τῶν Κοινωνικῶν Ἰδρυμάτων. Παρὰ τὴν συνέχειαν καὶ τὸ μακροχρόνιον τῶν κοινωνικῶν ἰδρυμάτων, « κρίσις » εἶναι δυνατόν νὰ γεννηθῇ εἰς τὴν ζωὴν καὶ λειτουργίαν αὐτῶν. Τοῦτο δέ, διότι ἡ μηχανικὴ των λειτουργία, ἐφ' ἧς ἐδράζονται, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαιωνισθῇ καὶ τὸ δημιουργηθὲν ἔθιμόν των πιθανὸν νὰ διαρραγῇ, ἐνεκα νέων δημιουργουμένων καταστάσεων καὶ ἀπαιτήσεων, προερχομένων εἴτε ἐκ θανάτου ἱκανοῦ τινος ἀρχηγοῦ τοῦ ἰδρύματος, εἴτε τοῦ πατρὸς οἰκογενείας, εἴτε ἐκ τοῦ διαζυγίου, ὅταν μάλιστα τοῦτο πληθύνεται εἰς μίαν κοινωνίαν, εἴτε ἐξ ἀνεργίας εἴτε ἐξ ἐφευρέσεων, αἵτινες ἀλλάσσουν τὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς, εἴτε ἐξ ἐπαναστάσεων ἢ μεταρρυθμίσεων εἰς ἄλλα ἰδρύματα, μεθ' ὧν ἐν ἑκάστον ἴδρυμα συνδέεται καὶ ἀλληλοεξαρτᾶται.

Τότε αἱ παλαιαὶ λειτουργίαι τοῦ ἰδρύματος παύουσι καὶ νέαι μορφαὶ λειτουργίας καὶ ἐνεργείας σχηματίζονται καὶ γίνονται ἀποδεκταί, ἢ νέαι μονάδες δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν, ὡς ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ νέαι ἐκκλησίαι ἰδρύθησαν, ἐκ τῆς Καθολικῆς λ.χ. ἡ Προτεσταντικὴ καὶ ἐκ ταύτης πλείσται ἄλλαι. Ἄλλοτε ἡ κρίσις εἶναι ἀκόμη γενικωτέρα, μὴ περιοριζομένη μετὰξὺ ἐνὸς ἰδρύματος ἢ ἰδρυμάτων, ἀλλὰ μετὰξὺ δύο ἢ περισσοτέρων πολιτισμῶν, ὡς ἡ διὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰσαγωγή τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις μετέβαλε τὸν Ἀσιατικὸν πολιτισμὸν, ἢ ἡ εἰσαγωγή τῆς ἐπαναστάσεως ἢ μεταρρυθμίσεως ἰδρυμάτων, ὡς ἡ ἐκπαίδευσις, ὁ γάμος, ἡ γλῶσσα καὶ ἡ

εἰσαγωγή τῆς Βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μεταβολὴ τῶν οἰκονομικῶν ἰδρυμάτων, ὡς καὶ ἡ σημερινὴ πάλιν τῆς δημοκρατίας τῆς Δύσεως πρὸς τὸν Κομμουνισμὸν τῆς Ρωσσίας.

4. Ἡ τοποθεσίαι τῶν ἰδρυμάτων.

Τὸ μᾶλλον ἐμφανὲς χαρακτηριστικὸν τῶν περισσοτέρων ἰδρυμάτων, οἷον ἐκκλησίας, σχολείου, τραπεζῆς κ.λ.π., εἶναι τὸ οἰκοδόμημα αὐτῶν, ἔνθα στεγάζονται τὰ κεντρικὰ αὐτῶν γραφεῖα καὶ ἐδρεύει ἡ διοίκησις των. Εὐρίσκονται δὲ τὰ κτίρια ταῦτα εἰς ἐπικαίρους θέσεις ἐντὸς τῆς πόλεως ἢ τῆς κωμοπόλεως, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν, μεταξὺ περισσοτέρων τῆς μιᾶς κωμοπόλεως ἢ κωμῶν (π.χ. τὸ σχολεῖον) ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκουσι καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς εὐκολωτέρας πραγματώσεως αὐτοῦ. Οὕτω μία ἔφημερις ἔχει τὴν κεντρικὴν διοίκησιν καὶ τὰ γραφεῖα αὐτῆς εἰς κεντρικὰ μέρη, ἔνθα εὐκόλως μὲν συγκεντροῦνται αἱ εἰδήσεις διὰ τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ διοχετεύονται πάλιν διὰ τῆς κυκλοφορίας τῶν φύλλων τῆς εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἀναγνωστῶν, εὐκόλως δὲ συλλέγονται καὶ τὰ χρήματα καὶ οἱ οἰκονομικοὶ ἐν γένει πόροι, δι' ὧν ἡ ἔφημερις δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ καὶ αὐξήσῃ τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τῆς. Ἀναλόγως πράττει καὶ ἐκκλησία τις, ἢ θρησκευτικὴ αἵρεσις κ.τ.τ.

5. Ἡ θέσις τῶν ἀτόμων ἐν τοῖς ἰδρύμασι.

Τὰ ἰδρύματα παρέχουν εἰς τὰ ἄτομα—μέλη των, ὠρισμένους κανόνας ζωῆς καὶ διαγωγῆς ἀναμενομένης ἐκ μέρους των, οἵτινες κρίνονται ἀπαραίτητοι ἢ χρήσιμοι πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἀντικειμενικὰς φιλοδοξίας καὶ σκοπούς, οὓς ἕκαστον μέλος ἐνστερνιζόμενον ὀφείλει νὰ ἀτενίσῃ σταθερῶς πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐπίτευξιν αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου τὰ ἰδρύματα ἔχουσι διατετυπωμένην τὴν διαγωγὴν τῶν ὑπ' αὐτὰ ὑπαγομένων ἀτόμων. Ἐκαστον ἄτομον δύναται νὰ μετέχη κατὰ διάφορον τρόπον περισσοτέρων τοῦ ἐνὸς ἰδρυμάτων εἴτε συγχρόνως, εἴτε κατὰ διαφόρους περιόδους τῆς ζωῆς του, εἴτε ἐπὶ μακρὸν εἴτε ἐπὶ βραχὺν χρόνον, ἐνίοτε δὲ ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ὡς τοῦ κράτους ἢ τῆς πολιτείας, μετ' ἐναλλαγῆς καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς τοῦ βαπτίσματος μετέχει ὡσαύτως τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ συμμετοχὴ εἰς ἕνια μὲν ἰδρύματα προϋποτίθεται καὶ πράγματι εἶναι προαιρετικὴ καὶ ἐκ οὐσίας, ὡς λ.χ. εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἢ ἄλλην ἐκκλησίαν. Εἰς ἄλλα δὲ ἰδρύματα ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀτόμων καθίσταται πολλάκις ὑποχρεωτικὴ καὶ συνεπῶς ἀκουσία. Ὅθεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὰ ἰδρύματα δύνανται νὰ διακρίνωνται εἰς ἐκ οὐσίας καὶ ἀκ οὐσίας.

Ἡ συμβολὴ ἐπίσης ἑκάστου τῶν μελῶν εἶναι διάφορος κατὰ βαθμὸν ἄλλων μὲν ἀφοσιουμένων μετὰ θερμῆς καὶ ζήλου καθ' ὅλον τὸν βίον των εἰς τὸ ἴδρυμα, ἄλλων δὲ μετὰ ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος, τινῶν δὲ ἢ συμμετοχῆ

δύναται ἐνίοτε νὰ ἀποβαίνη ὅλως τυπική.

Αἱ εἰδικαὶ λειτουργίαι ἐνὸς ἰδρύματος τελοῦνται πάντοτε ὑπὸ ὠρισμένων εἰδικῶν μελῶν αὐτοῦ, τῶν λειτουργῶν, κατεχόντων εἰδικωτέρας γνώσεις ἢ ἄλλας ἰκανότητας καὶ ἀσκούντων τὴν διοίκησιν ἢ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν αὐτῷ. Ἐκαστος λειτουργὸς εἶναι περιβεβλημένος ἐκάστοτε δι' ὠρισμένων δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, ἅτινα δύνανται νὰ μεταχθῶσι κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς ἄλλο πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐκάστη λειτουργία ἢ ὑπηρεσία ἀπρόσωπος, τὸ μὲν διότι εἶναι ἀρχαιότερα τοῦ κατέχοντος αὐτὴν λειτουργοῦ καὶ μέλλει νὰ παραμείνη καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ, τὸ δέ, διότι πᾶς λειτουργὸς ὀφείλει νὰ συμπεριφέρεται ἐντὸς τῶν αὐτῶν ὁρίων, ἐν οἷς καὶ οἱ προκάτοχοί του καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀξιώματος.

Διαφέρουσι δὲ πάλιν τὰ ἀξιώματα κατὰ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν πρωτοβουλίαν ἣν ὁ ἀξιοματοῦχος ἐνασκεῖ, ἣτις εἶναι διάφορος εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Οὕτω διάφορος εἶναι ἡ ἐξουσία καὶ ἡ πρωτοβουλία τοῦ προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ τῆς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

Μεταβάλλεται δὲ ὁ χαρακτήρ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀξιομάτων ἐνὸς ἰδρύματος, τῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων διανεμομένων μεταξὺ τῶν ἀξιοματούχων διαφόρως ἢ πρότερον, ὡς ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ ἰδρύματος αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ ἐπιβάλλουσι. Καθορίζονται δ' αἱ σχέσεις τῶν ὑπηρεσιῶν μεταξὺ τῶν καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀτόμων τῶν μετεχόντων τοῦ ἰδρύματος, διὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτῶν.

Ἡ ἐκλογή τῶν ἀξιοματούχων ἐνὸς ἰδρύματος ποικίλλει, ἀναλόγως τοῦ ἰδρύματος. Οὕτως εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ ἱερεῖς καὶ ἐπίσκοποι διαφόρως ἐκλέγονται τῶν διοικητῶν λ.χ. μιᾶς τραπέζης. Ἀναλόγως τοῦ ἰδρύματος ἐπίσης γίνεται ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν αὐτοῦ μετὰ ἢ ἄνευ τελετῶν, ὡς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἢ ἐν τῷ ἐλευθεροστεκτονισμῷ.

6. Ἔσται ἰδρυμάτων.

Τὰ ἰδρύματα γενικῶς ταξινομοῦνται ἀναλόγως τῆς κεντρικῆς λειτουργίας ἐκάστου. Οὕτως ὁ Spencer διακρίνει ἰδρύματα: οἰκογενειακὰ, πολιτικά, τελετουργικά, ἐκκλησιαστικά, ἐπαγγελματικά καὶ βιομηχανικά. Ὁ δὲ Chapin πραγματεύεται περὶ πολιτικῶν ἰδρυμάτων, βιομηχανικῶν, τῆς οἰκογενείας, τοῦ σχολείου, τῆς ἐκκλησίας, τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας ἰδρυμάτων καὶ ἄλλοι προσθέτουν εἰς ταῦτα καὶ τὰ ἐπικοινωνίας, τὰ καλαισθητικά, τὰ τῆς ὑγείας καὶ ἄλλα ἰδρύματα· πλὴν δέσιν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἕκαστον κοινωνικὸν ἴδρυμα δὲν ἐκπληροῖ μόνον ἓνα σκοπὸν. Ἡ οἰκογένεια δὲν εἶναι μόνον ἴδρυμα πρὸς συγκράτησιν δεσμῶν συναισθηματικῶν καὶ ἐνότητος τῆς κοινωνίας ἀλλὰ καὶ ἐν μέρει οἰκονομικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα. Οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ ἰδρύματα, ὁμοίαιως ἐξαρτώμενα. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν ταξινόμησιν τῶν ἰδρυμάτων θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν κεντρικὴν ἐκάστου λειτουργίαν. Ὅθεν τὰ ἰδρύματα διακρίνονται εἰς τοὺς ἐξῆς τύπους: 1) Βασικά ἰδρύματα καὶ

θεμελιώδη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἐπιβοηθητικά. Καὶ τὰ μὲν βασικά εἶναι ἀπαραίτητα πρὸς συγκράτησιν τῆς κοινωνικῆς τάξεως, τοιαῦτα δὲ εἶναι ἡ οἰκογένεια, ἡ περιουσία, ἡ ἐκκλησία, τὸ παντὸς τύπου σχολεῖον καὶ δὴ τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ τὸ κράτος. 2) Ἐπιβοηθητικά δὲ εἶναι τὰ ἀθλητικά ἰδρύματα, τὸ ἴδρυμα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ὁ τύπος, τὰ θρηματοτροφεία καὶ ἄλλα ἰδρύματα, διάφορα καλλιεργοῦντα διαφέροντα, ἀναλόγως τοῦ τόπου καὶ χρόνου.

Τὰ ἰδρύματα ἐξ ἄλλου διακρίνονται ἀναλόγως τῶν κοινωνικῶν συστημάτων εἰς εὐαγῆ ἢ ἰδρύματα, εἰς ἀποδεκτὰ καὶ ἠυλογημένα ὑπὸ πάσης τῆς κοινωνίας, καὶ εἰς μὴ εὐαγῆ. Οὕτω τὸ ἐμπόριον εἰς τὰς χώρας τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὁ κομμουνισμὸς εἰς τὴν Ἀσίαν εἶναι εὐαγῆ ἰδρύματα. Ὡσαύτως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς γενικεύσεως αὐτῶν εἰς τὸ κοινὸν δύνανται νὰ διακριθῶν τὰ ἰδρύματα εἰς γενικὰ καὶ εἰδικά. Οὕτως ἡ θρησκεία εἶναι γενικὸν ἴδρυμα, ἐνῶ ἡ ἐκκλησία εἶναι εἰδικόν. Ἐξ ἄλλου ἀναλόγως τῶν λειτουργιῶν τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ (κατὰ τὸν McKenzie) διακρίνονται εἰς βασικά, ἐξυπηρετοῦντα τὰς οἰκονομικὰς βάσεις τῆς ἱεραρχίας τῶν ἰδρυμάτων καὶ τὰ ἐξυπηρετικά (ἐκκλησία, θέατρον κ.λ.π.)

Τέλος τὰ ἰδρύματα, ἀπὸ ἀπόψεως μεθόδων λειτουργίας, διακρίνονται εἰς τὰ λειτουργοῦντα δι' εἰδικῶν προσώπων, ὡς οἱ ἱερεῖς, οἱ διδάσκαλοι, οἱ δικασταὶ καὶ λοιποὶ καὶ τὰ κατὰ συνθήκην, ἐκ συνηθείας, παραδόσεως, ἀνάγκης, ἀπαιτήσεως τῆς «κοινῆς γνώμης», ὡς ἡ οἰκογένεια, αἱ ἐρωτικαὶ ἐκδηλώσεις.

Κατὰ ταῦτα σκοπὸς ἐκάστου ἰδρυματος εἶναι ἡ ἐπαρκὴς ἐξυπηρέτησις ἀνεγνωρισμένης κοινωνικῆς ἀνάγκης διὰ δυναμικῆς ὀργανώσεως καὶ κατευθύνσεως τῶν ἐνεργειῶν του. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῶν ἰδρυμάτων αὐτῆς ἡ κοινωνία διακυβερνᾷ τὰ μέλη της, ἐνώνει αὐτὰ εἰς κοινὸν βίον συνεργασίας χάριν κοινῶν σκοπῶν καὶ ἐμμέσως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὴν συμπεριφορὰν ὄλων τῶν μελῶν ἐνὸς ἢ πολλῶν ἰδρυμάτων, ἐφ' ὅσον ταῦτα συνδέονται, ὡς ἐλέχθη, μεταξύ των καὶ ἀλληλοεπηρεάζονται.

Τὰ ἰδρύματα ἔχουν προτερήματα ἕνεκα τοῦ καθωρισμένου σκοποῦ των καὶ δὴ 1) τὸ ἴδρυμα ἀπλοποιεῖ διὰ τὰ ἄτομα τὰς λίαν περιπλόκους φάσεις ἐνεργείας του εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Οὕτως ὁ στρατὸς ἀπλοποιεῖ κατὰ μηχανικὸν τρόπον τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἐνεργείας ἐκάστου στρατιώτου. Ὡσαύτως τὸ μπολσεβικικὸν κόμμα καὶ πᾶν ὀλοκληρωτικὸν κράτος ἐνοποιεῖ τὰς ἐνεργείας τῶν μελῶν του, διὰ τῆς κατηγήσεως καὶ διδασκαλίας ἰδίας πίστεως, ὁμοίως δὲ ἐν μέρει καὶ ἡ ἐκκλησία. 2) Τὸ ἴδρυμα παρέχει μέσα πρὸς διάκρισιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων. 3) Τὰ ἰδρύματα παρέχουσι εὐκαιρίαν δράσεως καὶ καθορίζουσι τὴν θέσιν διὰ τὰ ἄτομα, ἅτινα ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰ ἐπαγγέλματα ἢ τὰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας. 4) Ἀλλὰ καὶ τὰ ἰδρύματα ἐνίοτε πιέζουσι καὶ κατακουροῦσι τὰ ἄτομα (οὕτως ὁ Σωκράτης ἀποθνήσκει, οἱ δὲ προφήται καὶ ἄλλοι

προοδευτικοί άνδρες λιθοβολούνται, ή δολοφονούνται). 5) Το ίδρυμα δύναται να ώθη τὰ άτομα έναντίον του και να μεταβάλλη έαυτό (έκκλησία). 6) Τα ιδρύματα λειτουργούσιν ώς σημαντικοί παράγοντες του όλου κοινωνικού οικοδομήματος, και ούτω βοηθοῦσιν εις τὴν σταθερότητα τῆς κοινωνίας.

Έκ τούτου δὲ δυσκόλως μεταβάλλονται και ούτω παρακωλύουσι τὴν πρόοδον ἢ αντίδρασις ὅμως αὐτῶν διατηρεῖ τὰς κοινωνικὰς ἀξίας και ὅ,τι ἐκ τοῦ παρελθόντος πολύτιμον ἔλήφθη και εἶναι ἀξιον διαφυλάξεως.

Έξετάσαντες γενικῶς τὴν έννοιαν τῶν κοινωνικῶν ιδρυμάτων, τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν, τὴν ἀλληλεξάρτησιν και λειτουργίαν αὐτῶν, τὴν συνέχειαν και τὰς ἐπισυμβαινούσας ἐν τῇ ιστορίᾳ αὐτῶν κρίσεις, και τὰ εἶδη αὐτῶν, ἄς ἴδωμεν νῦν ἐν ἑκάστον τῶν ιδρυμάτων τούτων ἐν ὅλῃ τῇ ἐκτάσει και λειτουργίᾳ αὐτοῦ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τίς ἡ διαφορὰ ἐνός κοινωνικοῦ ιδρύματος ἀπὸ τινος ιδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ;
2. Τίνα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν κοινωνικῶν ιδρυμάτων ;
3. Διατί ἡ μεταβολὴ τῆς γλώσσης ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς θρησκείας ;
4. Καταδείξατε πῶς ἐν κοινωνικῶν ίδρυμα δύναται νὰ παραμένῃ ἐπὶ αἰῶνας.
5. Ποῖα τὰ αἷτια τῆς κρίσεως τῶν κοινωνικῶν ιδρυμάτων. Πῶς αὕτη δύναται νὰ προληφθῇ ;
6. Τίνα τὰ προτερήματα και τίνα τὰ ἐλαττώματα ἐνός ιδρύματος ;
7. Καταδείξατε διατί εἰς τῶν προορισμῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν κοινωνικῶν ιδρυμάτων.
8. Ἀπαριθμήσατε τὰ γνωστὰ εἰς ὁμᾶς κοινωνικὰ ιδρύματα.
9. Δύνασθε νὰ καθορίσετε τίνα νέα κοινωνικὰ ιδρύματα δεόν νὰ δημιουργηθῶσι πρὸς πρόοδον τῆς κοινωνίας ;
10. Δικαιολογήσατε τὴν ἐπάρκειαν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ιδρυμάτων τῆς κοινότητός σας.
11. Ἦτο ἡ δουλεῖα Κοινωνικὸν ίδρυμα ; Διατί κατηργήθη ;
12. Ποῖα τὰ αἷτια τῆς μεταβολῆς τῶν Κοινωνικῶν Ιδρυμάτων ;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ballard, L. V. — *Social Institutions*.
2. Cooley, G. H. — *Social Organisation and Institutions*.
3. Dawson, C. A. and Gettys W. — *Introduction to Sociology*. N.Y., The Ronald Press, 1935.
4. Gillin, J. and Gillin Ph. — *An Introduction to Sociology*, MacMillan, N. Y., 1944.
5. Hertzler J. O. — *Social Institutions*, N.Y., Me Graw, Hill Co., 1929.
6. Judd, C. H. — *The Psychology of Social Institutions*, MacMillan Co., 1931.

7. Me Iver, R. M. — *Society—A Text Book of Sociology*, N.Y. Farrar and Rinehard, 1937.
8. Ogburn — Nimcoff — *Sociology* — Houghton Mifflin Co., 1946.
9. Park Robert — *An Outline of the Principles of Sociology*, Barnes and Noble: 1939.
10. Panunzio, C. — *Major Social Institutions*, Mac Millan, 1939.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΡΟΣ